

עין משפט
גר מצוה

סדר תעניות ביצד פרק שני תענית

מסורת הש"ס

הלכה שהענה ומשלים. פי' הא דקפסק הלכה מתענה ומשלים
לר"ת קאי דלא לתוכה ואפירס אינו יכול להתענות
דיום משתה ושמהה כמיב:
הדרן עלך סדר תעניות קמא

מתריעין עליהם מיד וסתעין

כמו כן. וסתעין
בנאשנות שומרו האמרינות וסבנין
זו ואס תאמר (א) הא דמתריעין
משמע דמתריעין ומתענין אמאי
תרין לפתג נמתני' כסומן דאזת
העיר מתענה ומתריעין כיון דאזת
מתריעות משמע מתריעין ויש לומר
משום דנעי לאפלוני ר' עקיבא נסיפא
דקאלמר מתריעות ולא מתענות:
לא

תורה אור השלם

1. וגם אנכי נעתי מכם
את נפשם בעוד שלשה
הקדים לקצור המטרת
על עיר ארת ועל עיר
אחת לא אמטיר חלקה
אחת המטיר חלקה
אשר לא אמטיר עליה
תיקש: עמוד ב ד

מוסף רש"י

נאמר. במגילת
תענית. שהר נכח מוכיח
במגילת פתח שפסוק
ההפסוק תענית (תניין הוה)
דיופלי. לכן יוצא דין
שמי. על שם חרס וסוטה
(א) על שם תענית וכו'.

רבינו תנאל

מותרין בהספד ובתענית בו
ביום שקורין בו. וליכא
לאוקומה לאת מתני' ביד
הבנין. דקיימא לן אע"פ
דאין קורין בתן אסורין.
דמיא תיראי ארביס
התוספס תיראי אינון די לא
למספד. בתן. ואמר רבא
לא מירכא אלא לאמרי את
זה ביה ביה של זה ביה.
ואילו מי שאינו ינו
ואי קורא בו אסור.
בתוספס תיראי נמי ליכא
לאוקומה. דהא ינו קורין
יומ טוריינוס אינון. וימיס
סובס ניתא. ליכא
לאוקומה אלא בתן ביה
יום הכניסה בירא וקורין
בו כיום. ואע"פ שהוא יום
מותר טוריינוס. מותר
בהספד ובתענית. קשיא
לר' יוחנן דאמר הלכתא
כר' יוסי דאמר לפניהם.
ישנין. יום טוריינוס
בטולי בטולה כר'. ושאר
השומעו משיטה היא.
שבנין אין גזרין תענית
על הגבור בתחלה בחמישי
בו. אין גזרין תענית
בראשי חמישי בתענה
ובפורים ואם התחילו כר'.
כמה היא בתחלה ר' אבהו
אמר ג' ר' יוסי אמר אהת.
וקיימא לן כר' יוסי.
(ואסיקא אה התחילו כר').
מי כאב שחל להיות עוב
שבת. פי' את הרנין בסוף
בכל מערבין ומשתתין.
מי כאב שחל להיות בערב
שבת כר'. קבלה בדיניו יום
ספת של אחת שנה היה
ביום חמישי. ומילאו היום
הרוב שחל ואל ר' אבהו
חרש אב בחמישי. ואל
באב להיות עובי' וחסירו

מותרין בהספד ובתענית. בני ג' (א) קריאת מגילה דכרין קודם
וזמנה דמפרש הס"ס ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב
ליום הכניסה מותרין אותן ימים שקראוהו קודם וזמנה בהספד
ותענית: בני חמיסר. דהיינו כרכס המוקפין מומה מימות יהושע
בן נון וקא קרי נארביס כגון שהלך
לכפרו וקרא עמהן דפרו בן יומו
נקרא פרוו דלאמרין במגילה (דף
יט:): מי שרי. י"ד אפילו לבני ג' (א)
בהספד ותענית: ואמר רבא לא
נלרביס. לכתוב במגילת תענית לגזר
ההספד בג' (א) וקרא חמיסר כדריא
ג' (א) וקרא חמיסר כדריא
להיות עובי' את ימי הפורסי' (א) האלה
וגו': אלא לאסור את של זה ביה.
כגון בני ג' (א) (דקרו) בני ג' (א) וכו'.
כגון בני ג' (א) וכו'. ניהו כפני י"ד
ועיירות: וקא קרי ב"ב. כגון שמל
י"ד בני ג' (א) נשנת ומקדימין ליום
הכניסה: יום ניקנור הוא. לקמן
מפרש. ואסור בהספד ותענית: אלא
בני י"ד וקרו ב"ב. שמל י"ד ברביעי
בשנת והקדימו ליום הכניסה דהיינו
י"ב: טוריינוס. כסומן מפרשה:
בחדסי. שמל להיות י"ד כחלד
בשנת ופכרס מקדימין ליום הכניסה
דהו' י"א ושמע מניה דלע"ג שהוא
יום שלפני טוריינוס שרי בהספד
ותענית: שמעיה ואחיה. חסדיס
היו ולא פירש מי הם דלאתו שאכלו
האריה עינו (א) היה ולא שמעיה (א):
איפרי. דוכוס: לוליינוס ופסוס
אמיו. דקייס גמוריס היו: בלודקי.
היא לוד והיינו דלאמרין בכל דוכתא
(י"ב דף י"א) (א) דלוגני לוד אין כל בריה
יכולה לעמוד בגמולת בן עדן. ר"ל
אומרין שנהרגו על כמו של מלך
שנמלאת הרוגה ואמרו היהודים
הרוגה וגזרו גזרה על שגאיהן של
ישאל ועמדו אלו ופדו את ישאל
ואמרו ולא הרגנו והרג המלך לאלו
בלבד: אס מעמו כו': נספיינו
הריגה. על מטא חייבי מימות בית
דין: דיופלין. שני שריס. וכן
מטרופולין של מלכיס (א) לון שריס:
בגזרין. מקלות כמו גזרי עליס:
(א) שלש. תענית שני וממשי ושני:
וכמה הויה הפתלה. שאינו מפקסין
לאחר מלכ': רבי אחא ורבי יוסי
(ד) אמוראי ניהו דללו אורכא דמנאי
לאשטעיי בגמרא כי האי גונא:
וו דברי ר"מ. ואדברי ר"מ דמתני'
קאי דקמני אין משלימין: מפענה
ומשלים. עד חשיכה:

מותרין בהספד ובתענית. בני ג' (א) קריאת מגילה דכרין קודם
וזמנה דמפרש הס"ס ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב
ליום הכניסה מותרין אותן ימים שקראוהו קודם וזמנה בהספד
ותענית: בני חמיסר. דהיינו כרכס המוקפין מומה מימות יהושע
בן נון וקא קרי נארביס כגון שהלך
לכפרו וקרא עמהן דפרו בן יומו
נקרא פרוו דלאמרין במגילה (דף
יט:): מי שרי. י"ד אפילו לבני ג' (א)
בהספד ותענית: ואמר רבא לא
נלרביס. לכתוב במגילת תענית לגזר
ההספד בג' (א) וקרא חמיסר כדריא
ג' (א) וקרא חמיסר כדריא
להיות עובי' את ימי הפורסי' (א) האלה
וגו': אלא לאסור את של זה ביה.
כגון בני ג' (א) (דקרו) בני ג' (א) וכו'.
כגון בני ג' (א) וכו'. ניהו כפני י"ד
ועיירות: וקא קרי ב"ב. כגון שמל
י"ד בני ג' (א) נשנת ומקדימין ליום
הכניסה: יום ניקנור הוא. לקמן
מפרש. ואסור בהספד ותענית: אלא
בני י"ד וקרו ב"ב. שמל י"ד ברביעי
בשנת והקדימו ליום הכניסה דהיינו
י"ב: טוריינוס. כסומן מפרשה:
בחדסי. שמל להיות י"ד כחלד
בשנת ופכרס מקדימין ליום הכניסה
דהו' י"א ושמע מניה דלע"ג שהוא
יום שלפני טוריינוס שרי בהספד
ותענית: שמעיה ואחיה. חסדיס
היו ולא פירש מי הם דלאתו שאכלו
האריה עינו (א) היה ולא שמעיה (א):
איפרי. דוכוס: לוליינוס ופסוס
אמיו. דקייס גמוריס היו: בלודקי.
היא לוד והיינו דלאמרין בכל דוכתא
(י"ב דף י"א) (א) דלוגני לוד אין כל בריה
יכולה לעמוד בגמולת בן עדן. ר"ל
אומרין שנהרגו על כמו של מלך
שנמלאת הרוגה ואמרו היהודים
הרוגה וגזרו גזרה על שגאיהן של
ישאל ועמדו אלו ופדו את ישאל
ואמרו ולא הרגנו והרג המלך לאלו
בלבד: אס מעמו כו': נספיינו
הריגה. על מטא חייבי מימות בית
דין: דיופלין. שני שריס. וכן
מטרופולין של מלכיס (א) לון שריס:
בגזרין. מקלות כמו גזרי עליס:
(א) שלש. תענית שני וממשי ושני:
וכמה הויה הפתלה. שאינו מפקסין
לאחר מלכ': רבי אחא ורבי יוסי
(ד) אמוראי ניהו דללו אורכא דמנאי
לאשטעיי בגמרא כי האי גונא:
וו דברי ר"מ. ואדברי ר"מ דמתני'
קאי דקמני אין משלימין: מפענה
ומשלים. עד חשיכה:

מותרין בהספד ובתענית. בני ג' (א) קריאת מגילה דכרין קודם
וזמנה דמפרש הס"ס ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב ב"ב
ליום הכניסה מותרין אותן ימים שקראוהו קודם וזמנה בהספד
ותענית: בני חמיסר. דהיינו כרכס המוקפין מומה מימות יהושע
בן נון וקא קרי נארביס כגון שהלך
לכפרו וקרא עמהן דפרו בן יומו
נקרא פרוו דלאמרין במגילה (דף
יט:): מי שרי. י"ד אפילו לבני ג' (א)
בהספד ותענית: ואמר רבא לא
נלרביס. לכתוב במגילת תענית לגזר
ההספד בג' (א) וקרא חמיסר כדריא
ג' (א) וקרא חמיסר כדריא
להיות עובי' את ימי הפורסי' (א) האלה
וגו': אלא לאסור את של זה ביה.
כגון בני ג' (א) (דקרו) בני ג' (א) וכו'.
כגון בני ג' (א) וכו'. ניהו כפני י"ד
ועיירות: וקא קרי ב"ב. כגון שמל
י"ד בני ג' (א) נשנת ומקדימין ליום
הכניסה: יום ניקנור הוא. לקמן
מפרש. ואסור בהספד ותענית: אלא
בני י"ד וקרו ב"ב. שמל י"ד ברביעי
בשנת והקדימו ליום הכניסה דהיינו
י"ב: טוריינוס. כסומן מפרשה:
בחדסי. שמל להיות י"ד כחלד
בשנת ופכרס מקדימין ליום הכניסה
דהו' י"א ושמע מניה דלע"ג שהוא
יום שלפני טוריינוס שרי בהספד
ותענית: שמעיה ואחיה. חסדיס
היו ולא פירש מי הם דלאתו שאכלו
האריה עינו (א) היה ולא שמעיה (א):
איפרי. דוכוס: לוליינוס ופסוס
אמיו. דקייס גמוריס היו: בלודקי.
היא לוד והיינו דלאמרין בכל דוכתא
(י"ב דף י"א) (א) דלוגני לוד אין כל בריה
יכולה לעמוד בגמולת בן עדן. ר"ל
אומרין שנהרגו על כמו של מלך
שנמלאת הרוגה ואמרו היהודים
הרוגה וגזרו גזרה על שגאיהן של
ישאל ועמדו אלו ופדו את ישאל
ואמרו ולא הרגנו והרג המלך לאלו
בלבד: אס מעמו כו': נספיינו
הריגה. על מטא חייבי מימות בית
דין: דיופלין. שני שריס. וכן
מטרופולין של מלכיס (א) לון שריס:
בגזרין. מקלות כמו גזרי עליס:
(א) שלש. תענית שני וממשי ושני:
וכמה הויה הפתלה. שאינו מפקסין
לאחר מלכ': רבי אחא ורבי יוסי
(ד) אמוראי ניהו דללו אורכא דמנאי
לאשטעיי בגמרא כי האי גונא:
וו דברי ר"מ. ואדברי ר"מ דמתני'
קאי דקמני אין משלימין: מפענה
ומשלים. עד חשיכה:

הנהגות הב"ח

(א) נמי ואלו מחייבין
הריבה למקום כי אין
למה הורגו כי יש לו
למקום הרבה דוכן
ואחריו: (ב) ר"ש ד"ס
מותרין וכו' בני ג' (א)
דכרכין ובני י"ד
דכפרים
שקראו מגילה קודם
וזמנה דמפרש הס"ס
מגילה נקראת ב"ב בני
ג' (א) וקרא חמיסר כדריא
ולא יותר כרכין
המוקפין חומה מימות
יהושע בן נון וקורין
בט"ו כפרים ועירות
בגרות קורין ב"ב
אלא בהספדים מקדימין
ליום הכניסה: (א) ד"ה שלם
כי ג"ל אמר רבי יוחנן
כ"י: (ד) ר"ה נמי אמר רבי
יוסי אמוראי ניהו. ג"ל לפי
ההנהגה שלפניו דגזר רבי
אמי לא היה לר' אפרם
דשמיסר אמוראי ניהו:
(א) ר"ש ד"ה סדר תענית
כי שפתלה חסדיס תענית
ואחר כך נצטר הולכין
ומתענין בני ג' תעניות
אל על עמו כל"ו תעניות
סדר תענית מתקין:
(א) ד"ה אל כל כי פתח
שעריה כשהו לא שתי אחר
כי כל"ו תענית של זה היו
מטיס כשולס מתקין:
(א) תיב' ד"ה מתריעין כו'
וא"כ כיון דהא דמתריעין
מתענין:

הנהגות הב"ח

(א) נמי ואלו מחייבין
הריבה למקום כי אין
למה הורגו כי יש לו
למקום הרבה דוכן
ואחריו: (ב) ר"ש ד"ס
מותרין וכו' בני ג' (א)
דכרכין ובני י"ד
דכפרים
שקראו מגילה קודם
וזמנה דמפרש הס"ס
מגילה נקראת ב"ב בני
ג' (א) וקרא חמיסר כדריא
ולא יותר כרכין
המוקפין חומה מימות
יהושע בן נון וקורין
בט"ו כפרים ועירות
בגרות קורין ב"ב
אלא בהספדים מקדימין
ליום הכניסה: (א) ד"ה שלם
כי ג"ל אמר רבי יוחנן
כ"י: (ד) ר"ה נמי אמר רבי
יוסי אמוראי ניהו. ג"ל לפי
ההנהגה שלפניו דגזר רבי
אמי לא היה לר' אפרם
דשמיסר אמוראי ניהו:
(א) ר"ש ד"ה סדר תענית
כי שפתלה חסדיס תענית
ואחר כך נצטר הולכין
ומתענין בני ג' תעניות
אל על עמו כל"ו תעניות
סדר תענית מתקין:
(א) ד"ה אל כל כי פתח
שעריה כשהו לא שתי אחר
כי כל"ו תענית של זה היו
מטיס כשולס מתקין:
(א) תיב' ד"ה מתריעין כו'
וא"כ כיון דהא דמתריעין
מתענין:

הנהגות הגר"א

(א) נמי אמר רבי יוסי
טוריינוס (מפי' חומי):

רבינו גרשום

מותרין בהספד ובתענית.
באותן שקדימין. לאסור
את של זה ביה.
(א) וקורין בט"ו אסור
ביד בהספד ובתענית. יום
ניקנור הוא. ואין מותרין
בהספד ובתענית. אלא לאו
בחדסי. וקתי מותרין
אע"פ דהו' יומא דקפסי
יום טוריינוס. ומי אמר ר'
יוחנן הלכה כר' יוסי

הדרן עלך סדר תעניות ביצד

סדר תעניות אלו (א) האמור ברביעה ראשונה אבל גשמים ששנו
מתריעין עליהן מיד וכן שפסקו גשמים בין גשמים ארבעים
יום מתריעין עליהן (א) מפני שהיא מכת בצורת ירדו לצמחין אבל לא
ירדו לאילין לאילין ולא לצמחין לזה ולזה אבל לא לבורות לשיחין
ולמערות מתריעין עליהן מיד וכן עיר שלא ירדו עליה גשמים דכתיב
יהמטרתה על עיר אחת ועל עיר אחת לא אמטיר חלקה אחת תמטיר וגו'
אותה

הדרן עלך סדר תעניות קמא

סדר תעניות אלו (א) האמור צפ' ראשון (דף י.) שנתמילה יחידים מתענין (א) סדר תעניות ואחר כך נצטר הולכין ומתענין עד י"ג אס
לא נענו: כריעה ראשונה. אס עבר זמן כריעה ראשונה של יורה ולא ירדו גשמים מתענין והולכין כסדר הזה: אבל למחיס
ששנו. ששנתנו מנהגן חמת טטה ילא חות מתת שעורה נלשה (א) שלא היו חטים בשעורה נלשה (א) שלא היו חטים בשעורה נלשה (א) שלא היו חטים בשעורה נלשה (א)
שכל חומר האחרונה נוהג כהן: בין גשם נגשם. בין כריעה ראשונה לשניה סימן נצורת היא: ירדו למחיס אבל לא לאילין. מפרש בגמ' (א):
לכרות שיקין ומערוס. (א) נלשה נמלא מפרש מאי נור ומאי שית ומאי מערה וכו'ן ציט כניסות מי גשמים לשמים: שלא ירדו
עליה גשמים דכתיב והמטרתה על עיר אחת ועל עיר אחת לא אמטיר נעיר זו ובתכרתה לא המטיר דקללה היא:
ג"ג

הדרן עלך סדר תעניות קמא

לדפני אסור. לעולם בני ארביס דקרו בתריסר. ולהכי מותרין דלא הו' יוםא טבא. תיסק ליה. ותיכרס רגו יומא ומקסי
יום ניקנור. ולא ליהו מותר בהספד ובתענית. דיופלי. שלוחים בגזרין. קופין. וכן בתריסר שחל להיות עובי' אשן משלימין.
וכמה היא התחלה. דקאמר אה החחילו אין מפקסין. רב אחא אפר שלש. שאם היו ג' תעניות קודם ר"ח ורביעי ב"ח
אין מפקסין. ורבי ר' יג. דאמר אה החחילו אין מפקסין אבל אין משלימין.
הדרן עלך סדר תעניות

סדר תעניות אלו

סדר תעניות אלו (א) האמור ברביעה ראשונה אבל גשמים ששנו
מתריעין עליהן מיד וכן שפסקו גשמים בין גשמים ארבעים
יום מתריעין עליהן (א) מפני שהיא מכת בצורת ירדו לצמחין אבל לא
ירדו לאילין לאילין ולא לצמחין לזה ולזה אבל לא לבורות לשיחין
ולמערות מתריעין עליהן מיד וכן עיר שלא ירדו עליה גשמים דכתיב
יהמטרתה על עיר אחת ועל עיר אחת לא אמטיר חלקה אחת תמטיר וגו'
אותה

הנהגות הגר"א

(א) נמי אמר רבי יוסי
טוריינוס (מפי' חומי):

הנהגות הגר"א

(א) נמי אמר רבי יוסי
טוריינוס (מפי' חומי):

הנהגות הגר"א

(א) נמי אמר רבי יוסי
טוריינוס (מפי' חומי):

הנהגות הגר"א

(א) נמי אמר רבי יוסי
טוריינוס (מפי' חומי):